

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Gemeente Dalfsen (OV)
T.a.v. de Burgemeester
Postbus 35
7720 AA DALFSEN

**DG Openbaar Bestuur &
Democratische Rechtsstaat**
DGOBDR-D&B-Inrichting
Openbaar Bestuur

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk
2025-0000557332

Datum 25 september 2025
Betreft Informatie over screening kandidaat-bestuurders

Geachte burgemeester,

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

Bij brief van 25 maart 2025 informeerde ik u en uw griffier over de wijze waarop politieke partijen aandacht kunnen besteden aan de integriteit en weerbaarheid van kandidaat-raadsleden.¹ Minstens zo belangrijk is het proces van coalitievorming dat na de verkiezingen op gang komt. Kandidaat-wethouders staan klaar om voor de komende vier jaar vanuit grote betrokkenheid een bijdrage aan de samenleving te leveren.

Met deze brief sta ik stil bij de screening van kandidaat-wethouders en uw rol als burgemeester daarbij. Ik wil u oproepen om, in afwachting van een wetsvoorstel dat in voorbereiding is en het uitvoeren van een risicoanalyse verplicht stelt, te stimuleren dat er (wederom) een risicoanalyse integriteit wordt uitgevoerd naar kandidaat-bestuurders. Met een risicoanalyse wordt onderzocht of er feiten en/of omstandigheden zijn die de integriteit van de kandidaat-wethouder nu of in de nabije toekomst kunnen raken.

Voornemen wettelijke verankering risicoanalyse integriteit

Uit onderzoek is gebleken dat de praktijk van risicoanalyses voor verbetering vatbaar is.² Zo weten kandidaat-bestuurders niet goed wat hen te wachten staat, zijn de verantwoordelijkheden niet altijd helder belegd en krijgt de gemeenteraad soms weinig tot geen informatie. Vanwege het grote publieke belang dat met de borging van bestuurlijke integriteit is gemoeid wordt daarom op mijn ministerie gewerkt aan de wettelijke verankering van de risicoanalyse integriteit. Op 10 september jl. heeft de Afdeling advisering het (in overwegende mate positieve) advies behorend bij het wetsvoorstel vastgesteld. Het advies wordt op dit moment bestudeerd op mijn ministerie. Mogelijk volgen er nog aanpassingen, waarna het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer kan worden ingediend.

Oproep aan burgemeester

Evident is dat het hiervoor genoemde wetsvoorstel niet in werking is getreden op

¹ Op www.politiekeambtsdragers.nl/werving staan diverse instrumenten voor politieke partijen met de nodige handvatten om tijdens de wervingsfase aandacht te besteden aan, en het gesprek te voeren over, integriteit en weerbaarheid.

² I&O Research en DSP-Groep, *Inventarisatie risicoanalyse integriteit bij kandidaat-wethouders*, Amsterdam: I&O Research 2023 (online raadpleegbaar via <https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/documenten/rapporten/2023/03/21/inventarisatie-risicoanalyse-integriteit-bij-kandidaat-wethouders>).

het moment dat de screening van kandidaat-wethouders plaatsvindt. Vandaar mijn oproep te stimuleren dat er (wederom) een risicoanalyse integriteit wordt uitgevoerd naar kandidaat-wethouders. Zonder vooruit te willen lopen op de parlementaire behandeling wijs ik u er op dat in het conceptwetsvoorstel enkele waarborgen zijn opgenomen die u desgewenst al in de praktijk kan brengen bij het uitvoeren van een risicoanalyse:

- I. Het wetsvoorstel gaat er vanuit dat de conclusie, aanbevelingen en voorgenomen beheersmaatregelen die volgen uit de risicoanalyse – door tussenkomst van u als burgemeester – worden gedeeld met de gemeenteraad en daarmee openbaar worden (de rest van de rapportage niet). Zo wordt de raad inzicht geboden in eventuele kwetsbaarheden, de raad besluit immers over de benoeming van de wethouder. Hierbij geldt wel dat alleen informatie met de raad wordt gedeeld voor zover dat proportioneel is gelet op het doel van de risicoanalyse: het bieden van inzicht en het noemen van eventuele integriteitsrisico's;
- II. Om het bovenstaande van waarborgen te voorzien, wordt de beoogd wethouder te allen tijde in de gelegenheid gesteld te reageren op de uitkomsten van de risicoanalyse (alvorens de informatie wordt gedeeld met de raad);
- III. Het voorstel gaat er ook vanuit dat de feitelijke uitvoering van de risicoanalyse integriteit niet kan plaatsvinden door (een commissie van) de gemeenteraad. De beoordeling van integriteitsrisico's dient immers los van eventuele politieke overwegingen plaats te vinden en raadsleden hebben nu (formeel gezien) eenmaal niet die neutrale positie.

Ten behoeve van de voorbereiding en de vormgeving van de risicoanalyse integriteit breng ik graag het eerder door mijn ministerie ontwikkelde Handboek integriteit onder de aandacht. Hierin wordt het gehele proces van het uitvoeren van een risicoanalyse toegelicht, ook bevat het onder meer suggesties voor vragen die tijdens een risicoanalyse gesteld kunnen worden. Voor het Handboek integriteit, meer informatie over de screening van kandidaat-bestuurders en het conceptwetsvoorstel kunt u terecht op www.politiekeambtsdragers.nl/screening.

Rol burgemeester

Gelet op uw taak om op grond van artikel 170, tweede lid, van de Gemeentewet de bestuurlijke integriteit te bevorderen ligt het in de rede dat u toeziet op een goede uitvoering van de risicoanalyse (het wetsvoorstel gaat daar ook vanuit). Dat betekent niet dat u de risicoanalyse zelf hoeft uit te voeren. De uitvoering kan bijvoorbeeld plaatsvinden onder uw directe verantwoordelijkheid (gemeentesecretaris, griffier of integriteitscoördinator), maar wordt in de praktijk ook vaak belegd worden bij een extern bureau.

Als burgemeester bent u vanzelfsprekend niet verantwoordelijk voor de uitkomsten van een concreet geval. Of een kandidaat-wethouder benoembaar is, blijft uitsluitend een oordeel van de raad zelf. Uw rol bestaat er in te waarborgen dat het proces op een zorgvuldige wijze verloopt (bijv. de informatievoorziening in

Datum

Ons kenmerk
2025-0000557332

de richting van de gemeenteraad, is er hoor- en wederhoor toegepast, etc.). Mogelijk zijn er lokaal al afspraken gemaakt over de screening van kandidaat-bestuurders. Zo niet, dan is het raadzaam om die eventuele afspraken te maken alvorens de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden en de coalitieonderhandelingen van start gaan. De meesten van u zullen zich terzijde laten staan door de griffier en/of secretaris. Goede ondersteuning in uw rol bij het bevorderen van de bestuurlijke integriteit, zo ook bij het uitvoeren van de risicoanalyse, acht ik van groot belang

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)

Tot slot wijs ik u op de verplichting voor kandidaat-wethouders om een VOG te kunnen overleggen alvorens zij benoemd worden. Sinds 1 januari 2023 geldt op grond van artikel 36a, tweede lid, van de Gemeentewet dat een kandidaat-wethouder in het bezit moet zijn van een VOG die niet ouder is dan drie maanden. De VOG is een verklaring waaruit blijkt dat het strafrechtelijke gedrag van een kandidaat in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van de functie van bestuurder. De bestuurder moet dus (onder meer) strafrechtelijk integer zijn. Het aanvragen van een VOG dient in ieder geval afgerond te zijn voordat de gemeenteraad overgaat tot benoeming (kandidaten die geen VOG hebben gekregen, kunnen niet benoemd worden). Het verdient daarom aanbeveling dat kandidaat-wethouders de VOG bijtijds aan vragen: het duurt vijf dagen tot enkele weken voordat een VOG er is. Meer informatie over de VOG en het in gang zetten van een aanvraag voor kandidaat-bestuurders is te vinden op de site van Justis (de screeningsautoriteit van het ministerie van Justitie en Veiligheid).

Ik wens veel wijsheid en succes toe in het proces rond de verkiezingen, de coalitievorming en de vorming van een nieuw college en hoop dat de door mijn ministerie beschikbaar gestelde informatie u daar bij zal ondersteunen.

Bij vragen naar aanleiding van deze brief kunt u ook contact opnemen met mijn ministerie via info.openbaarbestuur@minbzk.nl.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

F. Rijkaart